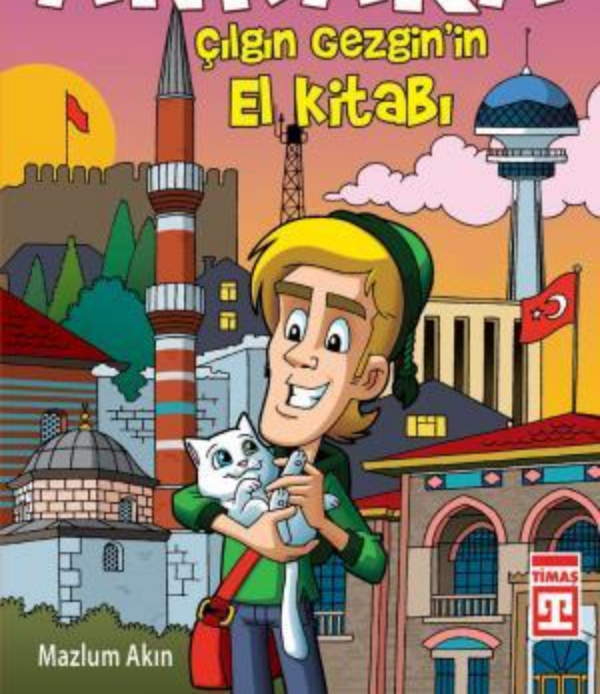

ANKARA

Çılgın Gezgin'in
El kitabı

Mazlum Akın

İÇİNDEKİLER

YOLA ÇIKIYORUZ! / 7

Şehir Adının Kaynağı İçin Küçük Çaplı Bir Dedektiflik Çalışması! / 8

Ankara'nın Gizli Saklı En Eski Tarihi! / 11

Türklerin Ankara'daki Karmakarışık Tarihi! / 22

Ankara'nın İlginç Osmanlı Zamanları! / 30

An“kara” Günler! / 36

Ankara'nın Başkent Olma Sırrı! / 38

Bozkırdaki Modern Başkent! / 41

İŞTE ANKARA'DAYIZ! / 43

Ankara Kalesi'nden başlayalım / 43

Selçuklu'dan Yadigar, Alaaddin Camisi! / 49

Çengel Han'daki M. Rahmi Koç Müzesi! / 52

Ahşap, Alçı ve Çininin En Güzel Örnekleri: Aslanhane

(Ahi Şerafettin) Camisi! / 55

Çağlararası Yolculuk: Mahmud Paşa Bedesteni ve Kurşunlu

Han'daki Anadolu Medeniyetleri Müzesi! / 58

Mehmet Akif Ersoy İstiklal Marşı'nı Burada Yazdı: Taceddin Dergâhı! / 63

Hamama Giren Terler, Karacabey Hamamı! / 65

Adı Çıkış Bir Kere, Suluhan! / 68

Zincirli Cami ve “Ankaravi” Mehmed Emin Efendi! / 69

Mimar Sinan'ın İzini Bulduk! Cenabi Ahmed Paşa Camisi! / 71

Eskilerin AVM'si, Anafartalar Çarşısı! / 75

Augustus Tapınağı! / 77

Yazıtlar Kraliçesi, Augustus Vasiyetnamesi! / 80

Makamında Duaların Kabul Olduğu, Hacı Bayram-ı Veli ve Camisi! / 82

“Roma Hamamı”na da Her Giren Terler! / 84

Taş Dikmeden Duramayan Romalıların Anıtı, Julien Sütunu! / 86

Yeni Türk Devleti'nin Doğduğu Yer:

I. Meclis Binası ve Kurtuluş Savaşı Müzesi! / 88

II. Meclis Binası ve Cumhuriyet Müzesi! / 91

Palas Pandıras Giremeyeceğimiz Bir Yer, Ankara Palas! / 93
Ankara'nın Göbeğindeki En Eski ve En Güzel Park, Gençlik Parkı! / 96
Ankara'nın Keçisi, Kedisi ve Tavşanı! / 98
Cumhuriyet Dönemi'nin İlginç Mimari Eserleri! / 103
Anıtkabir ve Kurtuluş Savaşı Müzesi! / 109
Ankara'nın Meydanları, Sokakları ve Parkları! / 113
Türkiye'nin En Büyük Camileri: Kocatepe ve Ahmet Hamdi Akseki Camileri! / 118
Çankaya Köşkü / 122
Döner Kule'den Ankara Manzarası, Atakule Alışveriş Merkezi! / 124
Müzekolik Olalım! / 127
Kitapların Cumhuriyeti, Millî Kütüphane! / 130
Şehrin Minik Okyanusları, Akvaryumlar! / 131
Kültür-Fizik... Hii! Pardon, Kültür-Sanat Yapalım! / 133
Ankara'da Yolculuk! / 135
ANKARA'NIN ÇEVRESİNİ DOLAŞIYORUZ! / 142
Masallar İçinde Yaşamak İçin, Harikalar Diyarı! / 145
Zevk ve Zarafet Görmek İster misiniz? Buyurun Beypazarı'na! / 147
Doğaya Doyalım, Soğuksu Millî Parkı! / 153
Kuş Ülkesi, Nallıhan Kuş Cenneti! / 155
Kaya Kaya Elmadağ Kayak Merkezi'ne! / 156
Buz Gibi Karlardan, Kaynar Sulara! Haymana, Ayaş ve Kızılcahamam Kaplıcaları / 158
Ankaralıların Deniz Keyfi, Mogan (Gölbaşı) Gölü! / 161
Unutmadan! / 162

YOLA ÇIKIYORUZ

Çılgın gezilerin çılgın gezginleri! Yeni bir seyahate daha var mısınız? Hazırsanız, şimdi gezi rotamızda başkentimiz Ankara var!

Artık şehir gezmesine çıkarken ne yapacağınızı biliyorsunuz! Keyifli bir müzik, tıka basa dolu bir meyve tabağı, bir o kadar dolu kuruyemiş kâsesi ve elbette yumuşacık, rahat bir koltuk... Çünkü “Eğlenceli Gezi” kitaplarınız, hem yol yorgunluğunu hem bavul hazırlama derdini hem kalacak yer sıkıntısını hem de gezi masraflarını tamamen ortadan kaldırıyor; ülkemizin en güzel şehirlerini evinize, ayağınıza kadar getirmeye devam ediyor!

Başkentimizin bütün özelliklerini, güzelliklerini, hatta hiç bilmediğiniz yönlerini, yine en keyifli, en eğlenceli ve en rahat şekilde öğreneceksiniz!

Ankara gezimizde yok yok! Onlarca medeniyete ev sahipliği yapmış şehrin binlerce yıllık tarihi, cumhuriyetimizin kurulduğu yıllardaki bozkır kasabasının bugünkü modern kent hâline gelişini sağlayan imar çalışmaları, ilginç bina ve yapılar, müzeler, eski medeniyetlere ait eserler, höyükler, anıtlar, camiler, hanlar, hamamlar, kentin içindeki yemyeşil parklar, bahçeler, şehrin özgün kültürel ve yöresel özellikleri... Yani, gezilecek görülecek en güzel yerler, öğrenilecek en eğlenceli bilgiler ve hatta yenilecek en güzel yemekler...

Hımm! Kitabın sayfalarını çevirme hızınıza bakılırsa, bu gezi için de hayli sabırsızlanıyorsunuz anlaşılır. Öyleyse bu defa hiç vakit kaybetmeyelim, Ankara seyahatimize hemen başlayalım ve başkentimizin bize sunacağı sürprizleri bir an önce görelim!

Şehir Adının Kaynağı İçin Küçük Çaplı Bir Dedektiflik Çalışması!

Ankara ne demek? Ankara ne zamandan beri Ankara dersiniz? Tarihin tozunu şöyle bir alalım bakalım! Püf! Öh-hö... Öh-hö! Hay Allah! Anlaşılır epey eskilere gitmek gerekiyor!

Doğrusu ya, Ankara'nın adı aslında eski çağlardan günümüze dek pek değişmemiş; "Ankyra",

“Angora”, “Angur”, “Ankira”, “Engürü” ve “Ankara” diye söylenmiş, durmuş. O zaman taa M.Ö. 10. yüzyıldan itibaren Anadolu’nun ilk tapularından birine sahip olan Hititler’e de başvurmak lazım! Nitekim Hititlerde, “Ankulla”, “Ankuva” gibi şehir adları olduğuna göre, üstelik eski Hitit adları olan “Halab” şimdi “Halep”, “Melitas” ise şimdi “Malatya” olarak adlarını sürdürdüklerine göre Ankara da “Ankulla” veya “Ankuva” ya da benzeri bir Hitit şehir adından türetilmiş olabilirdi!

Söylencelerden birine göre ise şehri, Frig Kralı Gordios’un, hem “her tuttuğu altın olan” hem de “eşek kulaklarıyla” ünlü oğlu Midas kurmuş!

Anlaşılan toprağı eşelemekten hayli hoşlanan Midas, etrafta bir gemi çıpası bulunca, her ne hikmetse buraya bir tapınak ve kent inşa etmeye karar vermiş. Bu nedenle şehrin adının da gemi çıpası demek olan “Anker”den geldiğı düşünölmekteymiş.

Öte yandan Ankara; Frig dilinin türediğı Sanskritçe’de “karışık”, “engebeli” anlamına gelen “Ankas” ya da Farsça “üzüm” demek olan “Engür” veya Yunanca “koruk” anlamına gelen “Aghuridha”dan da türemiş olabilirdi! (Bu durumda şehirde salkım salkım üzümler vardı demek! Oysa şimdi Ankara üzümüyle değil, armuduyla ünlü!)

Yine de eski tarihçiler, Ankara'nın Galatların şehri olduğunu söylerler. Üstelik Pontus Krallığının Mısırlılarla yaptığı savaşlarında onlara yardım eden Galatların bir kolu olan Tektosagların, Mısır donanmasından ele geçirdikleri bir gemi çıpasını, hangi akla hizmetse, üşenmeyip ta oralardan buraya getirdiklerini, dolayısıyla şehrin adının da buradan geldiğini iddia ederler.

Hatta Roma İmparatorluğu döneminde şehirde darp edilen sikkelerin bir yüzünde kentlin simgesi olan gemi çıpasının hâlâ bulunduğunu göz önüne alırsak, şehrin adının bu gemi çıpası hikâyesinden çıktığına enikonu inanabiliriz!

Neyse! İlkçağ tarihçilerinin kafaları hayli karışık, halkın da söylencesi bolmuş anlaşılınmış!

Ankara'nın Gizli Saklı En Eski Tarihi!

Hımm! Esrarengiz bir tarihle mi karşı karşıyayız birazdan öğreneceğiz ama sonuçta hayli gizli saklı bir Ankara tarihi olduğu su götürmez. Çünkü bütün eski medeniyetlerin kalıntıları enin-

de sonunda toprağın altında saklı değil mi? (Heh, heh, he!)

İşe bu toprağın altından bulunan bazı el baltaları Paleolitik (Eski Taş) Çağ'dan (M.Ö.60.000-10.000) beri zamanında sadece toplayıcılık ve avcılık yapabilen insanların bu yörede de bir süre yaşadığının bir kanıtı!

Hatta bulunan, çakmaktaşıdan baltalar, yontma taş aletler ve taş bıçaklar, bölgenin Mezolitik (Orta Taş) Çağ'da (M.Ö.10.000-8.000) yerleşilmeye başlanan bir yer olduğunu gösteriyor.

Neolitik (Cıvalı Taş) Çağ'da (M.Ö.8.000-5.500) ise artık şehir yavaştan ilk köylerin kurulduğu bir coğrafya olmuş. Zira artık toprak altında bulunan eşyalar arasından lambalar da ortaya çıkmaya başlamış.

Kalkolitik (Bakır) Çağı (M.Ö.5.500-3.000) geldiğinde çoğu Ankara'nın biraz dışında; özellikle Karaoğlan Höyüğü (Gölbaşı) civarında olsa da ilk büyük köylerin kurulduğu, hatta çıkan mühürlere bakılırsa, bölgenin ciddi bir yerleşim merkezi olmaya başladığı anlaşılıyor.

Ankara civarındaki her bir vadi ve su kenarında tespit edilen onlarca höyük ile çıkarılan seramik kap ve takılar, bulunan kerpiç ve taştan büyük yapı temelleri ise bölgenin Tunç Çağı'nda (M.Ö.-3.000-1.200) neredeyse iğne atsan yere düşmeyecek kadar bir kalabalığa sahip olduğunu gösteriyor.

Derken Hititler, Ankara'da beliriveriyorlar! Avrupa'da başları hayli sıkışmış olacak ki boğazları geçerek hızlarını alamadan taa Anadolu'nun içlerine kadar gelen Hititler (M.Ö.1660-1190) burada ki; Hattuşla, Kuşlulara, Mama, Nefla, Puruşlular ve Zalpa gibi küçük beyliklerden daha akıllıca davranıp, yapmışlar bir organizasyon ve devletlerini kurmuşlar.

En azından şehrin güneyindeki Gavurkale'yi zamanında tapınak, Ankara Kalesi'ni de askeri garnizon olarak kullanmışlar. Şimdiki; Balıkhisar, Ballıkuyumcu, Bitik, Kültepe ve Karaoğlan Höyükleri ise Ankara civarındaki Hititlerin evlerinin, kentlerinin olduğu bölgeler...

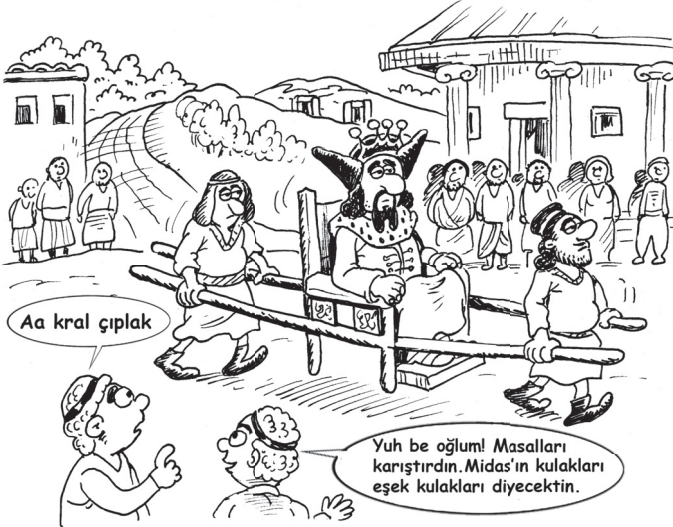
Hitit İmparatorluğu yıkıldıktan sonra, şehrin bugünkü yerinde ve tam bir şehir olarak kuruluşunu ise gerçekten Frigler (M.Ö.900-300) ve Frig Kralı Midas gerçekleştiriyor. Şehrin dört bir yanında, Frig seramikleri, anıtlar, heykeller, kabartmalar, nekropol (mezar), Tümülüsler ve büyük taşlarla örülmüş çamur harçlı ev temelleri bulunduğundan, eskiçağ tarihçilerinden Pausanias'ın şehri kuranın Frig Kralı Midas olduğunu söylemesine artık güvenebiliriz! Zaten yapılan arkeolojik kazılarda da Friglerin; Ankara'da Hacıbayram Tepesi, Roma Tapınağı, Çankırıkapı arasında ve Fidanlık civarında yerleştikleri kesin olarak tespit edilmiş.

Yaşayan Efsane Midas!

Frig Kralı Midas, kanlı canlı bir insan ve kraldı! Ama anlaşılan öylesine popülerdi ki hakkında efsaneler bile çıkarılmıştı.

Bunlardan birine göre Midas öyle aç gözlüdür ki her tuttuğunun altın olmasını diler. Dileği gerçek olur olmasına ama Midas her şeyi hesap etmemiştir! Zira ağızına götürdüğü yemek bile altın olmaya başlar! Altın içinde yüzeyim derken açktan ölmekten son anda kurtulur.

İkinci efsaneye göre ise de Midas'ın kulakları eşek kulaklarına dönüşür. Midas bunu saklamaya çalışır ama sonuçta herkes Midas'ın kulaklarının eşek kulakları olduğunu öğrenir.

Ama Frigler Ankara'ya sığmayacak kadar kalabalıktılar ve Orta Anadolu'nun genişçe bir alanına yayılmışlardı. Zaten Midas, krallığının başkentini, Ankara'nın yaklaşık 100 kilometre ötesinde; Sakarya ve Porsuk ırmaklarının birleştiği; yeşili yemyeşil, havası temiz, suyu bol Gordion'da (Polatlı tarafları) kurmuştu.

Oysa Kimmerlerin saldırıları sonucu yok olan Friglerin ardından Ankara'yı ele geçiren önce Lidyalılar (M.Ö.690-547), ardından Medler ve sonra da Persler'in (M.Ö.547-334) dönemiyle ilgili şehirde neler olup bittiğine dair doğru düzgün birkaç söz söyleyen tarihçi yok! Ama sırf "Kral Yolu" üzerinde olduğundan, Büyük İskender'in M.Ö.333'te Ankara'ya şöyle bir uğrayıp geçtiğini eski tarihçilerden Arrianos söylemeden edemez. Yine de Persler zamanında, bu yol sayesinde Ankara asla kuş uçmaz kervan geçmez bir yer olmadı. Tam tersine önemli bir konaklama ve ticaret kentiydi yani hayli yüklü kervanları konuk ediyordu!

Büyük İskender M.Ö.333'teki kışı Ankara şehrinde değil, belki de şu ünlü düğümü nasıl çözebileceğini bulma umuduyla Gordion'da geçirdi. Aramızda kalsın, düğüm işini de çözdü!

Düğüm Düğüm Gordion Kör Düğümü!

Aslında Gordion düğümü hem kral Midas, hem de Büyük İskender adına doğan efsanelerden biri! Buna göre Midas, aslında yoksul bir çiftçi ailesinin çocuğudur. Yeni bir lider arayışında olan Frigler ise kahinlerinin kendilerine söylediği; şehre öküz arabasıyla gelecek ilk adamı kendilerine kral olarak seçmeleri yönündeki süper fikrine uygun olarak gözlerini yollara çevirmişlerdir. Hâliyle gelen Midas'ın babası Gordios olur. Babasından sonra kral olan Midas zamanında işler düzeline kral kerameti arabada görür. Bu arabanın boyunduruğundaki kızılıcak ağacından, başı sonu belli olmayan bir kördüğüm vardır. Bu düğümü çözebilen Asya'nın hâkimi olacaktır. Efsane de olsa Asya seferine çıkan Büyük İskender de şansını denemeden edemez ama düğümü çözemez. Hırsından köpürür ve düğümü kılıcıyla keser. O da ne? Böylece düğüm çözülmüş Asya kapıları Büyük İskender'e açılmış olmaz mı!?

Ama onun M.Ö. 323'teki ölümünden sonra ortalık toz duman olmuş, geniş topraklı imparatorluğu kapanın elinde kalmıştı! Ankara'yı da önce generallerinden Antigonos, onun ölümünden sonra da Lysimakhos ele geçirdi. Ama onun da M.Ö. 281'de yapılan Kurupedion Savaşı'nda yenilmesiyle kent diğer rakibinin, İskender'in bir diğer generali olan Seleukos'un eline geçti. Ankara bu dönemde hemen yanı başındaki Gordion kadar önemli bir şehir haline geldi. Yine de bu Helenistik dönem çok uzun sürmedi. Anadolu'daki topluluklar tek tek bağımsızlıklarını kazandılar.

Derken M.Ö. 278'de daha önce Orta ve Batı Avrupa'da yaşayan ve zamanında Roma ordularına dünyayı dar eden Galatlar, Bythnia Kralı'nın özbeöz kardeşiyle yaptığı savaşta ona yardım etmelerine karşılık eski Frigya bölgelerine yerleşmek üzere el sıkıştılar! Tası tarağı toplayıp gelen